

PROCJENA ŠTETA NA PČELINJACIMA

Z. Šver, Đ. Sulimanović, N. Kezić

Sažetak

Ratna razaranja u našoj Republici nisu mimoišla niti pčelinjake. Na žalost, veliki broj pčelinjih zajednica našao se u okupiranim područjima ili u onim do kojih je nesigurno putovati, tako da njihovi vlasnici nisu mogli provesti pravilno uzimljanje niti preventivu pčelinjih boesti. Zbog tih razloga se očekuju veliki gubici.

Ovim člankom želimo pomoći procjeniteljima u pisanju zapisnika o procjeni štete. Nastale štete mogu biti neposredne i posredne. Neposredne su nastale uništenjem, pljačkom i oštećenjima pčelinjaka. Posredna šteta je promakla dobiti od pčelinjih proizvodima tijekom razdoblja u kojem pčelari nisu mogli doći do pčelinjaka ili seliti pčele na pašu.

Neposredne štete na pčelinjacima

Neposredne štete na pčelinjacima nastale su od mina, različitih projektila ili paljenjem košnica, kao i pljačkom pojedinih košnica ili cijelih pčelinjaka. Kod procjene štete osnovno je utvrditi tip košnice i jačinu pčelinje zajednice, kao i to da li su košnice ugrađene u pčelarsko vozilo. Na priloženim tablicama (1-3) date su pojedinačne vrijednosti za tipove košnica napučene pčelama a koje su kod nas najviše zastupljene. Vrijednost je izražena u hrvatskim dinarima, odnosno njemačkim markama (odns 60 : 1). Vrijednost za tipove košnica koje nisu navedene na tablici mogu se odrediti usporedbom njihove zapremine sa zapreminom jednog od navedenih tipova.

Procjena vrijednosti samohodnih, odnosno vučnih vozila s ugrađenim pčelinjacima prikazana je tako da je vrijednost svake napučene košnice povećana za dio vrijednosti vozila koji na nju otpada. To je razumljivo jer su oni nerazdvojna cjelina, a i u praksi se na isti način određuje cijena takvih pčelinjaka.

Vrijednosti zidanih, drvenih i montažnih pčelinjaka treba procijeniti odgovarajuća građevinska komisija.

Na pčelinjacima se obično nalaze i prazne osnovne ili pomoćne košnice. Vrijednost takvih standardnih košnica je oko 4 800 odnosno 2 400 HRD (80 odnosno 40 DM).

Procjeni treba dodati i vrijednost uništenog osnovnog pčelarskog pribora (dimilica, pčelarsko dlijeto, strugač podnjače, četka za ometanje pčela, sipaonik,

Z. Šver, pčelar profesionalac, 41211 Zaprešić, Đ. Sulimanović, Zavod za biologiju i patologiju riba i pčela, Veterinarski fakultet, Zagreb

N. Kezić, Zavod za ribarstvo, pčelarstvo i specijalnu zoologiju, Agronomski fakultet Zagrebu

kozlič, šilo, pčelarski šeširi i rukavice) što iznosi oko 3000 HRD (50 DM). Prosječna vrijednost pčelarske vage iznosi 12 000 HRD (200 DM), ručne vrcaljke 15 000 HRD (250 DM), a električne vrcaljke 150 000 (2 500 DM).

U slučaju djelomičnog oštećenja pčelinjaka, košnica ili pčelinjih zajednica uzrokovanog eksplozijom razornih projektila, prevrtanjem i slično, određuje se postotak oštećenja. Ukupna vrijednost štete dobiva se množenjem vrijednosti navedenih na tablici s postotkom oštećenja i brojem oštećenih košnica.

Vrijednost djelomične štete na vozilu (probušena karoserija ili gume, ispucala stakla i slično) dobiva se zbrojem oštećenih dijelova i cijenom njihove ugradnje ili popravka, a najbolje je ako je iskaže posebna stručna komisija.

Neposredne štete nastaju i ugibanjem pčelinjih zajednica na području gdje pčelari nisu mogli na vrijeme pravilno uzimati pčele i provesti preventivne mjere za suzbijanje pčelinjih bolesti. Prosječna vrijednost jedne pčelinje zajednice na 10 okvira iznosi oko 9 000 HRD (150 DM).

Posredne štete

Pčelari su na području naše Republike od početka srpnja godine 1991. imali ozbiljnih poteškoća pri odlasku do svojih pčelinjaka. Ovisno o području gdje se pčelinjaci nalaze i način pčelarenja izgubili su više pčelinjih paša. Pčelinje zajednice potrebno je u jesen pravilno uzimati, a u rano proljeće razviti do snage koja osigurava iskorištavanje nastupajućih paša. Tako je sigurno da će pčelari kojima je onemogućen pristup pčelinjacima moći započeti pčelarsku proizvodnju tek krajem svibnja godine 1992. Stoga kod procjene posredne štete uzeti u razmatranje propalu dobit od vrcanja meda na pašama od srpnja 1991. do lipnja 1992. godine. Treba voditi računa da zbog rasporeda paša, bilo u sjevernom ili južnom dijelu Hrvatske, pčelar koji se seli teško može iskoristiti više od četiri pčelinje paše.

Na priloženoj tablici 4. navedene su najvažnije pčelinje paše u našoj Republici i višegodišnji prosjek količine meda koje one daju po proizvodnoj pčelinjoj zajednici. Od vrijednosti su navedene otkupne cijene za pojedinu vrstu meda i ukupni iznos bruto dobiti za pojedinačnu proizvodnu pčelinju zajednicu. Kod izračunavanja posredne štete treba dobiveni iznos umanjiti za 30 %, koliko bi iznosili materijalni troškovi selidbe, vrcanja, odvoženja i pakovanja meda.

Na koncu recimo i to, da prilikom procjene šteta treba biti krajnje objektivan, svaki član komisije treba načiniti svoju procjenu, a zatim se izračuna prosjek. Važno je prikupiti podatke o paši i klimatskim prilikama kraja, uvjetima i načinu pčelarenja i naravno zdravstvenom stanju pčelinjih zajednica za koje obavljamo procjenu.

Tab. 1. - VRIJEDNOSTI RAZLIČITIH TIPOVA NAPUČENIH AŽ - KOŠNICA IZRAŽENA U HRVATSKIM DINARIMA (NJEMAČKIM MARKAMA)

Tip AŽ košnice	broj okvira	stajaci pčelinjak HRD (DM)	ugrađene u vozilo	
			samohodno HRD (DM)	vučeno HRD (DM)
Standard	9	18 000 (300)	30 000 (500)	24 000 (400)
Standard	10	18 000 (300)	30 000 (500)	24 000 (400)
Standard	11	18 000 (300)	30 000 (500)	24 000 (400)
Standard	12	19 200 (320)	31 200 (520)	25 200 (420)
Standard	14	21 000 (350)	33 000 (550)	27 000 (450)
Grom	11	19 000 (330)	31 800 (530)	25 800 (430)
Grom	12	21 000 (350)	33 000 (550)	27 000 (450)
Nukleus	4	9 000 (150)	15 000 (250)	12 000 (200)
Transporter	7	12 000 (200)	18 000 (300)	15 000 (250)

Tab. 2. - VRIJEDNOSTI RAZLIČITIH TIPOVA NAPUČENIH LR - KOŠNICA IZRAŽENE U HRVATSKIM DINARIMA (NJEMAČKIM MARKAMA)

TIP LR košnice	broj nastavaka	stajaci pčelinjak HRD (DM)	ugrađene u vozilo	
			samohodno HRD (DM)	vučeno HRD (DM)
Standard	1	12 000 (200)	24 000 (400)	18 000 (300)
Standard	2	15 000 (250)	27 000 (450)	21 000 (350)
Standard	3	18 000 (300)	30 000 (500)	24 000 (400)
Polunastavak	1* 1/2	9 200 (150)	21 200 (350)	15 000 (250)
Polunastavak	2* 1/2	12 000 (200)	24 000 (400)	18 000 (300)
Polunastavak	3* 1/2	15 000 (250)	27 800 (450)	21 800 (350)
Polunastavak	4* 1/2	18 000 (300)	30 000 (500)	24 000 (400)
Polunastavak	5* 1/2	21 000 (350)	33 000 (550)	27 000 (450)

Tab. 3. - VRIJEDNOSTI OSTALIH NAPUČENIH KOŠNICA IZRAŽENA U HRVATSKIM DINARIMA (NJEMAČKIM MARKAMA)

Tip košnice	broj okvira	stajaci pčelinjak HRD (DM)	ugrađene u vozilo	
			samohodno HRD (DM)	vučeno HRD (DM)
DB standard	12	15 000 (250)	27 000 (450)	21 000 (350)
Ploška	20	20 000 (200)	24 000 (400)	18 000 (300)
Pletara i slične		9 000 (150)		

Tab. 4. - KOLIČINA I VRIJEDNOST MEDA PO PROIZVODNOJ KOŠNICI IZRAŽENE U HRVATSKIM DINARIMA (NJEMAČKIM MARKAMA)

Pčelinja paša	Prosjek meda kg/košnica	Otkupna cijena na veliko		Ukupni iznos po košnici	
		HRD	(DM)	HRD	(DM)
Amorfa	20	180	(3)	3 600	(60)
Kesten	15	180	(3)	2 700	(45)
Suncokret	20	150	(2,5)	3 000	(50)
Lipa	15	180	(3)	2 700	(45)
Metvica ili jesenska	15	180	(3)	2 700	(45)
Medun crnogorični	10	240	(4)	2 400	(40)
Lipica	15	180	(3)	2 700	(45)
Livada					
Vrjesak					
Vrs ili vriština					
Ružmarin					
Voće i maslačak	5	180	(3)	900	(15)
Uljana repica	10	150	(2,5)	1 500	(25)
Bagrem	20	210	(3,5)	4 200	(70)
Tilovina (zanovjet)	15	180	(3)	2 700	(45)
Kadulja	15	240	(4)	3 600	(60)